Okupatsioonivõimude lahkumisega 1918. a. lõppes ka ambulatooriumi tegevus, kuid Eesti Ülikooli avamisega algas tegevus uuesti 1920. a. prof. A. Lüüs'i juhatusel. 1. aprillil 1922. a. avati ambulatooriumi juures ka lastekliinik 20 voodiga.

Mellini erahaigemaja ja põetajate kool (Pepleri ja Aia u. nurgal) asutati 1894. a. Haigemaja sisseseadmine ja juhatus anti dr. med. J. Meyer'i hooleks, kes avas haigemaja 12 voodiga ja 4 õpilasega. 1911. a. ehitati haigemaja otstarbekohasemalt ümber; praegu on tas 60 haigevoodit. Õpilasi kuni 20 aastas; neile antakse teoreetilist ja praktilist õpetust haigete põetamise alal.

Ambulatooriumid. 1) Laste ja emade nõuandepunkt ühes ambulatooriumiga avati 2. I. 1922. a. Ameerika Punase Risti poolt Ülikooli lastekliiniku juures. 1. VI. 1922. a. pärandas A. P. R. punkti ühes kõige sisseseaduga Tartu linnale. Punkti ülesandeks on emadele ja lastele maksuta asjatundlikku nõu, abi ning juhatust anda laste toitmises, ravitsemises ning hoolitsemises ja emade tervishoidu populariseerida.

2) Nõuandmis-koht tiisikushaigetele, avatud mais 1923. a. Eesti Punase Risti Tartu komitee poolt Ülikooli polikliiniku ruumides. Punkti teenistuses on 1 arst, kes vabalt ei praktiseeru. Tiisikuse- ja selles kahtlaste haigete vastuvõtmine on 2 korda nädalas. Peale hariliku nõuandmise jagatakse punktis maksuta välja batsillide eritajaile haigeile tasku-süljetopse, võimaldatakse vaesemaile maksuta bakterioloogilisi uurimisi ja Röntgeni kiirtega järelevaatusi. Punkt võimaldab jõudu mööda vaestele, ümbrusele kardetavamate tiisikushaigete isoleerimist ja ravitsemist haigemajas, astub vahekorda omavalitsuse-asutistega vastava abi ja ravitsemise muretsemiseks haigeile, annab tarbekorral oma jõudu mööda ainelist toetust ning maksuta arstirohte tiisikushaigeile.

3) Tartu linna kooliambulants ühes hambaarsti-kabinetiga. Ambulants avati 1919. a., töötas esialgselt Jaani u., siis Kalamehe u. 12, praegu Gildi u. 8. Ambulants annab ambulatoorset abi linna algkoolide õpilastele; hambaarsti-kabinett ambulantsi juures avati 1923. a.

Muist laiema ulatusega tervishoiulistest asutistest on nimetada:

1) Pasteuri Instituut, Ülikooli loomaarsti-teaduskonna juures, algas oma tegevust augustis 1919. a. prof. Happichi juhatusel.

2) Rõuge-kaitselima valmistamise jaam, linna tapamaja juures, algas oma tegevust novembrikuus 1919. a. Esialgselt kuulus jaam Ülikoolile, kuid anti varssi Tartu Linnavalitsusele üle.

Ülikooli asutistest on peale nimetatute linnale tähtsad veel Tervishoiuinstituut, Bakterioloogiakabinett ja Piimanduselaboratoorium. Neid käsundab linn sel teel, et vastavaid aineid tarbekorral sinna analüüsida saadab, kuna linnal või linnas muid seesuguseid laboratooriume ei ole. Nimetame veel Ülikooli kohtuliku arstiteaduse instituuti, kus toimetatakse surnukehade järelevaatust ning lahkamist. Need talitused on seadusega linna- või maakonna-arstide peale pandud, kuid Tartu linna ja maakonna kohta on seaduses erand tehtud ja need talitused toimuvad tähendatud instituudis õppeabinõuna kohtuliku arstiteaduse erialal. — Üleriiklikku tähtsust omab

Eesti Tervishoiu-muuseum Tartus (Aia u. 46)[1]), asutatud 1922. a. Eesti Arstiseltside Liidu poolt. Muuseum on alaline tervishoiuline näitus, tervishoiuliste teadmiste rahva sekka kandmist ühendav keskkoht Eestis, sel alal tarvis-

1) Dr. V. Sumbergi poolt koostatud.

Tartu, lk. 549